

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 75/2013-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. februára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. M. S., B., zastúpenej advokátom JUDr. J. L., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava I č. k. 12 C 83/2012-128 z 3. septembra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. M. S. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. septembra 2012 doručená sťažnosť JUDr. M. S., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením

Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 12 C 83/2012-128 z 3. septembra 2012.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 12 C 83/2012 domáha proti Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“ alebo „žalovaná“) náhrady škody v sume 200 000 € spôsobenej nesprávnym úradným postupom.

Ministerstvo vnútra 28. mája 2012 navrhlo, aby okresný súd uložil sťažovateľke povinnosť zložiť trovy konania, okresný súd následne vyzval sťažovateľku na vyjadrenie sa k návrhu žalovaného na uloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania.

Sťažovateľka vo svojom vyjadrení k zloženiu preddavku na trovy konania poukázala na skutočnosť, že zo žiadosti žalovaného nie je zrejmé, čo by malo byť zo zloženého preddavku hradené, a uloženie trov konania by bolo v rozpore s dobrými mravmi, keďže náklady žalovaného na trovy konania budú v porovnaní so zloženým preddavkom zanedbateľné. Ďalej namietala, že požiadavka žalovaného zabraňuje jej prístup k právu na spravodlivosť a domáhania sa náhrady škody.

Okresný súd uznesením č. k. 12 C 83/2012-128 z 3. septembra 2012 uložil sťažovateľke povinnosť zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v sume 10 000 €.

Podľa názoru sťažovateľky jednou z podmienok aplikácie § 141a ods. 1 OSP a uloženia povinnosti zložiť preddavok na trovy konania je vylúčenie oslobodenia žalobcu od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP v celom rozsahu. Z doterajšieho priebehu súdneho konania nie je zrejmé, ako súd zistil, že u sťažovateľky nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdneho poplatku.

Vzhľadom na to, že okresný súd neskúmal majetkové pomery účastníka konania, hoci podľa sťažovateľky tak konať mal, považuje namietané rozhodnutie okresného súdu za arbitrárne a zjavne neodôvodnené.

Sťažovateľka v sťažnosti žiada o prednostné vybavenie svojej sťažnosti v zmysle § 26 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zároveň o odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia okresného súdu č. k. 12 C 83/2012-128 z 3. septembra 2012.

V súvislosti s rozhodovacou činnosťou ústavného súdu sťažovateľka upriamuje pozornosť na vec vedenú pod sp. zn. I. ÚS 112/2012 a nález č. k. I. ÚS 112/2012-30 zo 6. júna 2012.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie ňou označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovorom napadnutým uznesením okresného súdu č. k. 12 C 83/2012-128 z 3. septembra 2012, zruší napadnuté uznesenie a vec vráti na ďalšie konanie. Požaduje tiež uložiť okresnému súdu zaplatiť na účet jej právneho zástupcu náhradu trov právneho zastúpenia v sume 667,60 €.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti sťažovateľky je tvrdenie o porušení jej základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu č. k. 12 C 83/2012-128 z 3. septembra 2012.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím štátneho orgánu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený tak možno považovať taký návrh, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorého by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 27/04, I. ÚS 158/05, IV. ÚS 300/08, IV. ÚS 158/09).

Ústavný súd vo svojej judikatúre tiež pravidelne zdôrazňuje, že nie je alternatívnou a ani ďalšou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). V dôsledku toho v konaní o ústavných sťažnostiach nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu vrátane posúdenia skutkových otázok, pretože jeho úlohou nie je zastupovanie, resp. nahradzovanie všeobecných súdov ako ich ďalšia opravná inštancia. Úloha ústavného

súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 225/03, IV. ÚS 158/09). Akékoľvek skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť preto predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a teda z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 262/04). Ústavný súd takisto pripomína, že jeho prvoradou úlohou je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je aj prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („iura novit curia“). Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (mutatis mutandis napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06).

Z odôvodnenia uznesenia okresného súdu č. k. 12 C 83/2012-128 z 3. septembra 2012 okrem iného vyplýva:

„V prejednávanej veci sú podľa názoru súdu splnené podmienky na uloženie povinnosti navrhovateľke na zloženie preddavku na trovy konania, nakoľko navrhovateľka v konaní uplatňuje právo na zaplatenie sumy vo výške 200.000,- EUR, t. j. vo výške presahujúcej 400-násobok životného minima, odporca navrhol súdu uloženie tejto povinnosti navrhovateľke a zároveň navrhovateľka vo svojom vyjadrení k návrhu odporcu neuviedla žiadne dôvody, pre ktoré by jej patrilo oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 138 O. s. p.. Konajúci súd zároveň poukazuje na skutočnosť, že zákon súdu pri splnení vyššie uvedených podmienok ukladá zaviazať navrhovateľa na zloženie preddavku na trovy konania a to bez ohľadu na skutočnosť, či je navrhovateľ vecne alebo osobne oslobodený od platenia súdnych poplatkov podľa zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a tiež bez ohľadu na skutočnosť, či v konaní nejaké trovy odporcovi vznikli, resp. v budúcnosti vzniknú. S prihliadnutím na uvedené súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia a zaviazal navrhovateľku na zloženie preddavku na trovy konania vo výške 5 % z uplatnenej sumy, t. j. vo výške 10.000,- EUR.“

Ústavný súd preskúmal napadnutý rozsudok okresného súdu, avšak nezistil, že by účinky výkonu jeho odvolacej právomoci boli nezlučiteľné so zásadou spravodlivého procesu a základným právom účastníka konania na súdnu ochranu. Napadnutý rozsudok obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, pričom jeho výklad právnych predpisov a závery z nich odvodené nie sú svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Na posúdenie ústavnosti vo vzťahu k odôvodneniu napadnutého rozsudku krajského súdu považoval ústavný súd za kľúčové zistenie, či spôsob, ktorým okresný súd zdôvodnil svoje rozhodnutie, je ústavne konformný. Inými slovami, ústavný súd zisťoval, či spôsob výkladu príslušných zákonných ustanovení, ktorým najvyšší súd zdôvodnil svoje rozhodnutie, vzhľadom na zistený skutkový stav nie je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu aplikovanej právnej úpravy. Ústavný súd sa síce stotožnil s právnym názorom sťažovateľa, že právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, avšak toto právo neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie treba podľa názoru ústavného súdu posudzovať vždy so zreteľom na konkrétny prípad.

Zo sťažnosti možno vyvodiť, že jej podstatou je námietka sťažovateľky, podľa ktorej napadnutým uznesením okresného súdu došlo k neprípustnému zásahu do jej základného práva na súdnu ochranu, a to konkrétne do jej práva na prístup k súdu, keďže v zmysle § 141a ods. 1 poslednej vety OSP ak navrhovateľ preddavok v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku zastaví.

Podľa názoru ústavného súdu je v posudzovanom prípade už na prvý pohľad zrejmé, že napadnutým uznesením okresného súdu k neprípustnému zásahu do označeného základného práva dôjsť nemohlo. Samotné vydanie napadnutého uznesenia, ale ani nadobudnutie právoplatnosti tohto uznesenia nemá totiž bez ďalšieho za následok stratu prístupu k súdu pre sťažovateľku. K dôsledkom, na ktoré sťažovateľka v sťažnosti poukazuje, by totiž mohlo dôjsť až prípadným vydaním uznesenia o zastavení konania v zmysle už citovaného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (obdobne pozri napr. II. ÚS 129/2012, II. ÚS 135/2012).

Na rozdiel od uznesenia o povinnosti zložiť preddavok v zmysle § 141a ods. 1 poslednej vety Občianskeho súdneho poriadku proti uzneseniu o zastavení konania je prípustné odvolanie a proti prípadnému nepriaznivému potvrdzujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu prichádza do úvahy aj podanie dovolania, a to s prihliadnutím na dôvod uvedený § 237 písm. f) OSP. Tak v rámci odvolacieho konania, ako aj v rámci dovolacieho konania proti prípadnému uzneseniu okresného súdu o zastavení konania bude mať sťažovateľka možnosť uplatňovať všetky tie zásadné námietky, ktoré sú obsahom sťažnosti podanej ústavnému súdu. Všeobecné súdy preto v takomto prípade budú mať možnosť skúmať, či prípadné zastavenie konania pre nezaplatenie preddavku na trovy konania je v danom prípade zlučiteľné s tými právami, porušenie ktorých sťažovateľka touto sťažnosťou namieta. Za týchto okolností ústavný súd považuje podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy za predčasné, keďže sťažovateľka bude mať v ďalšom priebehu konania vedeného pod sp. zn. 12 C 83/2012 k dispozícii účinné právne prostriedky na ochranu svojho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietol ako neprípustnú.

Nad rámec odôvodnenia tohto rozhodnutia považoval ústavný súd za potrebné vyjadriť sa aj k nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 112/2012 zo 6. júna 2012. V obdobnej právnej veci nálezom sp. zn. I. ÚS 112/2012 zo 6. júna 2012 vyslovil porušenie práv podľa ústavy a dohovoru, ku ktorým malo dôjsť uznesením Okresného súdu Poprad č. k. 13 C 270/08-938 z 9. januára 2012, ktorým bola účastníkovi konania uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, avšak zároveň zdôrazňuje, že s prihliadnutím na ďalšiu rozhodovaciu činnosť ústavného súdu išlo o ojedinelý (menšinový) názor jedného zo senátov ústavného súdu, ktorého ojedinelosť preukazuje aj uznesenie toho istého senátu (I. ÚS), ktorý v obdobnej veci uznesením sp. zn. I. ÚS 440/2012 z 3. októbra 2012 (teda po vydaní uznesenia sp. zn. I. ÚS 112/2012) sťažnosť už meritórne neposudzoval, ale ju odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľky nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2013